

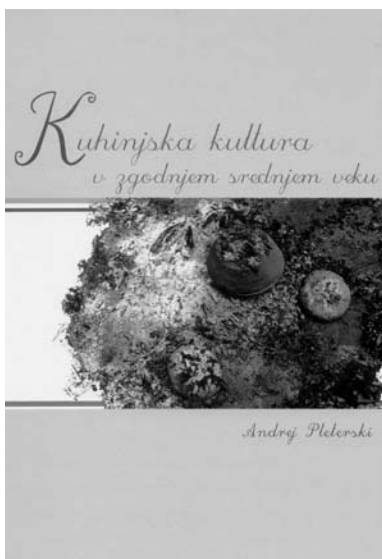
VESNA LESKOVIC IN DINO DEL MEDICO: Rezija – jěst tu-w rožini dul ni / Resia – a tavola nella valle dei fiori; Most, Čedad/Civiale del Friuli 2007; 226 str.

Pričujoča dvojezična rezijansko-italijanska knjiga (v slovenščino sta prevedeni samo predstavitvi avtorjev) o rezijanski prehranjevalni tradiciji vsebuje izjemno bogato etnološko gradivo – v mnogih primerih zapisano dobesedno zadnji hip. Za to sta poskrbela Vesna Leskovic, novinarka iz Špetra Slovenov, strokovnjakinja za glasbo, a tudi pobudnica zbiranja starih domačih receptov, ki so se jih Rezijani zaradi skromnosti sprva sramovali, in Dino Del Medico, podjetnik iz Barda v Terski dolini, ki je že večkrat potrdil svoje poznavanje hrane in vina v Benečiji. V rezijanščini zapisani napotki so prevedeni v italijanščino, kar bo marsikomu olajšalo prebiranje zanimive knjige in razvozlanje 160 receptov v njej. Ti kažejo, da so bile na mizi rezijanskih pretežno kmečkih družin veliko pogostejše preproste močnate in zelenjavne kot mesne jedi in še redkejša sladice, v vseh primerih pa so gospodinje znale biti spretni in iznajdljivi, da je bil jedilnik kljub ponavljajočemu se krompirju, fižolu, ješprenu in polenti videti manj enoličen.

ČEBELARSKI TERMINOLOŠKI SLOVAR; Čebelarstva zveza Slovenije in Založba ZRC, Ljubljana 2008; 262 str.

Slovenci imamo bogato tradicijo v gojenju čebel za domače potrebe in v stroki. Anton Janša je bil cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na Dunaju, čez domače meje so segli še Peter Pavel Glavar, Mihael Ambrožič, Anton Žnideršič in drugi. Samo v slovenskem prostoru so doma panjske končnice, imamo čebelarstvo muzej, glasilo *Slovenski čebelar* izhaja že 111 let, itn. Čebelarstvo slovar, ki ga je s strokovno pomočjo Janeza Gregorija uredila Ljudmila Bokal, je kljub temu velik dosežek. Sestavili so ga čebelarstvo strokovnjaki in poznavalci posebnega, z antropomorfizacijo in sinonimija bogatega čebelarstva izrazja. Slovar ima 3.078 iztočnic in tudi s slikovnim gradivom pojasnjuje blizu 5.000 izrazov. Na koncu so dodani pregledi angleško-slovenskih, nemško-slovenskih in latinsko-slovenskih ustreznikov ter leksikonski dodatek z življenjepisnimi podatki o slovenskih in tujih čebelarstva strokovnjakih.

ANDREJ PLETERSKI: Kuhinjska kultura v srednjem veku; Založba ZRC, Ljubljana 2008; 162 str.

Arheolog Andrej Pleterski, tudi glavni avtor monografije o najdbah v zgodnjem srednjem veku na Blejski pristavi, tukaj objavlja raziskavo o prehrani na Slovenskem do srednjega veka. Stična točka med obema knjigama so odkritja o zgodnjem srednjem veku kuhinjski kulturi na območju vzhodnih Alp, ki so prišla na dan med izkopavanji naselbine in pripadajočega grobišča v Pristavi na Bledu, kjer so se v 7. stoletju srečali staroselski Vlasi in novonaseljeni Slovani. Najdbe bi lahko imenovali kar kuhinjska kultura starih Slovanov, tu in tam seveda prepleteno s kuhinjsko kulturo sosedov. Pleterskega je pri tem zanimal predvsem preplet stavbne in kuhinjske kulture kot povezava med kuhanjem, ognjišči in posodami ter rabo stavbnega prostora v prehranske namene. Helena Gorjup je prispevala poglavje Kuhanje v glinenih loncih na Doljskem pred drugo svetovno vojno.

* Iztok Ilich, urednik pri DZS, publicist in prevajalec. 1000 Ljubljana, Trebinska 11, E-naslov: iztok.ilich@dzs.si

MILAN ŠKRABEC: Slovenstvo na razglednicah; Založba Modrijan, Ljubljana 2009; 358 str.

Zgodovinar in sociolog Milan Škrabec ima eno najbogatejših zbirk razglednic pri nas. Kot kartofila, ljubitelja »dopisnic s sliko«, ga poleg motiva na fotografiji ali likovni upodobitvi ter znamke in žiga zanimajo še avtor, izdajatelj oziroma založnik, tiskar ter pogosto tudi odposiljatelj in prejemnik. S temi podatki opremljene razglednice so lahko zelo dragocene, zato je tudi ta monografija več kot le predstavitev izbora iz avtorjeve zbirke. S 643 opisanimi primerki je doslej najobsežnejša tovrstna izdaja; ne omejuje se na upodobitve krajev ali posameznih območij in zaokroženih tem kot večina predhodnic, temveč je svojevrstna slovenska zgodovina v slikah od konca 19. do tridesetih let 20. stoletja. Je tudi zgodovina razglednic nasploh s poudarkom na tistih, ki so spremljale in spodbujale idejo slovenstva od uveljavljanja lastnega jezika do povezovanja v avtonomno politično tvorbo.

ALEKSEJ KALC, MICHELA PREDAN IN ALVARO PETRICIG: Odplavljanje na celine: Nadiške doline in destinacije izseljevanja v družinskih fotografskih arhivih / Deriva nei continenti: Le Valli del Natisone e i luoghi dell'emigrazione negli archivi fotografici di famiglia; Študijski center Nadiža/Centro studii Nadiža in Zveza slovenskih izseljencev FJK. Čedad in Špeter 2008; 112 str.

Dvojezična, italijansko-slovenska publikacija je nastala ob razstavi fotografij iz družinskih albumov izseljencev in njihovih svojcev iz Beneške Slovenije v Zahodno Evropo in zlasti v ZDA, Kanado in Avstralijo. Razstavo v Čedadu je pripravila Zveza slovenskih izseljencev Furlanije Julijske krajine, spodbudila pa jo je neobjavljena raziskava Aleksija Kalca, ki je vrsto let zbiral podatke o izkrcanju izseljencev iz Nadiških dolin na otoku Ellis Island v prvih štiridesetih letih 20. stoletja. Izbrane podobe iz zasebnih arhivov so na razstavi zajele tudi čas po drugi svetovni vojni, in skupaj, tudi v knjigi, sestavljajo pravi pravcati kolektivni družinski album, ki z nemo, a nadvse sugestivno govorico fotografij pripoveduje o usodah več deset protagonistov življenjskih zgodb.

JOŽE HUDALES: Slovenski muzeji in etnologija: od kabinetov čudes do muzejev 21. stoletja; Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Muzej Velenje (Zbirka Zupaničeva knjižnica; 27), Ljubljana in Velenje 2009; 312 str.

V Zupaničevi knjižnici Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti je v dobrem desetletju izšlo že 27 zbornikov in monografij. Kot soizdajatelj je to pot naveden Muzej Velenje – ustanova, kjer je bogate zbirke sooblikoval tudi avtor pričujoče knjige, etnolog Jože Hudales. Podnaslov Od kabinetov čudes do muzejev 21. stoletja opozarja, da gre za zgodovinski pregled muzealstva – v svetu, Evropi in na Slovenskem. Temelji na avtorjevi doktorski disertaciji, ki sega do našega časa, kritično pa razmišlja tudi o prihodnosti, na primer o modernem muzejskem menedžmentu in marketingu ter o komuniciranju z muzejsko publiko. Med drugim tudi ugotavlja, da ima slovenska muzejska misel razmeroma dolgo zgodovino in evropsko primerljive dosežke, vendar pa so ti vrhunci do zadnjih desetletij ostajali osamljeni in niso zajeli celotne slovenske muzejske scene.

